

Drop City och brandnåvan som tar vid

I Roberta Prices fotobok *Across the great divide* finns det på sidan 31 en bild jag alltid gillat lite extra. Den är tagen i juni 1969 och föreställer en *dome* i kollektivet Drop City, beläget utanför Trinidad i Colorado; på marknivå till höger om den med en stiliserad sol dekorerade ytterdörren sitter en skylt som bär texten "Remember your level".

Drop City etablerades 1965 (Wikipedia anger felaktigt 1960) och var ett av den begynnande amerikanska motkulturens första stora kollektiv. Här samlades konstnärer, revolutionärer och utopister för att skapa såväl en ny sorts levnadsform som frisinnad konst, och någonstans mitt emellan dessa två restes visuellt fantastiska bostäder baserade på Buckminster Fullers arkitektoniska idéer om den geodetiska kupolen.

Av olika anledningar blev inte kollektivet särskilt långvarigt och redan efter några år stod det i princip öde. Somliga av de boende tog dock med sig sina erfarenheter från Drop City när de startade en ny gemenskap, Libre, på annan plats i Colorado. Libre finns fortfarande kvar och firar 2023 55 år som en bergens sista utpost för människor med längtan efter något bortom det allestädes givna.

Med tanke på platsen och tiden fotografiet visar har jag läst "Remember your level" som en slags kosmisk livsvisdom, även om skyltens ursprung är ett helt annat: en varning för bilförare att beakta sitt fordon's höjd innan de kör in under en bro eller viadukt. Åtminstone vill jag minnas att det förhåller sig så, men när jag undersöker saken nu finner jag just inget som styrker den tesen. Oaktat detta kan man anta att innebörden initialt var mer sekulärt betingad än en Ram Dass-esque enradare i stil med "Be here now", men jag har gladeligen använt mig av båda dessa fraser, liksom den mindre högstämnda men likafullt djuplodande "May the baby Jesus shut your mouth and open your mind", i sammanhang där jag (med möjligen lätt bristande självironi) velat frammana en bild av mig själv som innehavare av ett tredje öga, leviterandes ovan jord i en evigt pågående sitardröm.

På sistone har jag emellertid tvingats att se över min tolkning och användning av "Remember your level", av orsaker som inte med lätthet låter sig kopplas till någon lekmanaguruexistens - nämligen vår regering och min svada när jag pratar om densamma.

Från det nyss beskrivna användandet av frasen som en kryptisk zen-förkunnelse plockar jag nu istället fram den när jag mer specifikt vill mana mig själv till att tänka på vad jag faktiskt säger. Inte för att jag någonsin skrätt orden när jag pratat om politik jag ogillar, eller världens tillstånd i största allmänhet, men jag har åtminstone haft förstånd att i mer publika sammanhang än samtal med min katt eller annan närstående inte uttrycka mina tankar på de mest primitiva av vis; en lätt själv censurering i linje med vad jag tycker är en lämplig nivå att lägga en diskussion på. Och det är just denna nivå som nu är puts väck.

Jag tar till orda närhelst jag får chansen (vilket i och för sig inte är särskilt ofta, för i god eremitisk anda lämnar jag ytterst sällan gården) och har uppenbarligen helt tappat omdömet när det gäller vad man kan säga om politik och i än högre grad människorna bakom den. Sålunda hånskrattar jag rått åt Ulf Kristerssons ringa längd, sluttande axlar och tonade hår. Jag raljerar över Tobias Billströms odrägligt lill-gamla lokalordförande-i-MUF-uppsyn. Jag beskriver Ebbas Busch som en debil bimbo i plast och Elisabeth Svantesson som en ondskefull häxa. Jag har kallat dem alla, och många fler därtill, för jävla idioter och ytterligare väsentligt värre uttryck. Inte ens när jag skriver detta kan jag heller verkligen känna något annat än att det är en odiskutabel sanning jag formulerat. Men ändå, någonstans lång inne i huvudet hör jag en röst som säger till mig att det kanske är dags att tänka lite på nivån: "Remember your level".

Jag är inte ensam om att relativt plötsligt ha tappat en hel del av den typ av omdöme som vanligen tjänar de flesta av oss ganska väl. Min flickvän, introvert författare och bibliotekarie mätandes 1,55 i strumplästen och därtill innehavare av en späd kroppsbyggnad, har beskrivit hur hon "skulle vilja spöa skiten ur den där jävla dvärgen Kristersson, och det vore nog inte ens särskilt svårt". Mamma, en 75-årig akademiker med vanligtvis mild framtoning, har erbjudit sig att hjälpa till, om det mot all

förmodan skulle behövas.

Själv tänker jag renhårigt nog - vår storleksklass är densamma - att jag med visst inslag av övervåld ska klå upp Carl Bildt, för gamla synders skull. Men än mer bara för att jag är så frustrerad, så förbannad, så förtvivlad att hela min kropp skriker efter något som kan dämpa denna inre storm, och tydligen kan det även för en gammal vapenvägrare gå så långt att man känner något som minner om ett fysiskt behov av att få puckla på någon.

Ja, jag hör hur det låter, och det är därför jag manar mig själv till eftertanke: tänk på *nivån*, för helvete. Men det hjälper inte alls. Jag håller stundom på att ätas upp av sorg och ilska över sakernas tillstånd och hur det i en tid där tiden inte längre finns ändå bara tycks bli värre och värre.

Det finns många adjektiv man kan använda sig av för att beskriva Sverige, och världen, av idag. Jag säger inte att följande är det bästa av dem, men det fyller sin funktion väl: vårt land är *besinningslöst*. Besinningslöst bejakande av konsumtion och expansion, besinningslöst förtjust i att omhulda det nya utan att någonsin reflektera över värdet i det gamla.

Särskilt användbart är ordet när jag enkelt vill kommentera vad jag anser vara det allra värsta som pågår runt om oss: ödeläggandet av det sista av det vilda och den därpå följande massutrotningen av arter. Ty samhället, alla delar av det, är också besinningslöst i sitt förhållande till naturen; mänskligheten tycks fullständigt oförmögen att se den som något annat än en spelplan för fortsatt rovdrift.

Detta är förvisso inte enbart Ulf Kristerssons fel, men när det svartnar för ögonen – vilket det gör allt som oftast då man sätter sig in i vårt lands miljöpolitik – blir det ändå han och hans bundsförvanter som får klä skott. Dumjävlar, hela bunten. (Här kan förresten merparten av övriga folkvalda också sägas ingå, liksom de som röstat på dessa charlataner. Och de som inte röstat på dem, men ändå obetänksamt följer med utan att någonsin ifrågasätta marknadsdiktaturens spelregler.)

I en sorts dikt skrev jag en gång för länge sedan följande:

”Allt oftare finner jag mig önska lagstiftning
som förbjuder saker: rikedom, fattigdom, överdrivet utbud,
utsläpp, kärnkraft, extravagant konsumtion, inrikesflyg,
kalhyggen, monokulturer, räntor, banker, fonder,
spekulation, utsugning, utarmning, handelsködsel,
utförsäljning av gemensamma egendomar, vapenexport,
vapen (dispens för yxa och slidkniv, i händelse att någon
kategoriserar dessa som vapen)
och så vidare och så vidare
men även: det vanliga, det tigande, det snåla, det feiga,
det oupplysta som möjliggör allt det andra
Ironin i att detta önskas av en laglös
går mig inte förbi”

Man kan måhända tänka sig att konceptet behöver förfinas en aning, men i stora drag håller jag det för att åtminstone vara en utmärkt startpunkt för en opposition som vill göra något åt sakernas tillstånd, som vill bjuda motstånd, som vill rädda vad som räddas kan.

Men det var just detta med oppositionen då – för Magdalena Andersson tycker i allt väsentligt detsamma som Ulf Kristersson, och är därmed per definition en dumjäväl även hon. Vänsterpartiet har på riksplan snubblat så vilse att jag inte längre är säker på att man alls kan se dem ens vid horisonten, och den Miljöpartist som till äventyrs skulle lyfta tankarna inom partiet blev förmodligen entledigad med omedelbar verkan.

Inte desto mindre – och trots den överdrivet raljanta tonen – är jag fullständigt gravallvarlig. Varför ser samhället begränsningar av skadeverkan på vår planet som inskränkningar i friheten för

individen och – långt värre, skulle antagligen vårt politiska etablissemang anse – företagen? Oavsett vilken synvinkel man använder sig av kan det knappast stå att finna en bättre grogrund för just frihet än en frisk planet med fungerande ekosystem, och på samma sätt kan det omöjligt existera ett fängelse värre än vår jord berövad dess skogar, vilda djur, fria forsande vatten och rena luft. Så vad är det egentligen att fundera på? (Jo, invänder säkert Kristersson nu, det var ju det här med kärnkraften då... Nato, gruvorna, skogsindustrin... Arbetslinjen, visitationszoner, billigare bränsle... Vargjakten inte att förglömma!)

Jag sitter en vinternatt i januari och skriver detta, mörkret utanför fönstret är snarlikt det jag känner inombords. Jag inbillar mig inte att särskilt många kommer att läsa texten eller att det med lätthet ska förstås vad orden handlar om; stringensen kan nog sägas vara undermålig, personangreppen för många och plumpa, resonemangen något diffusa och sakligheten bristfällig.

Jag vill därför till mitt försvar anföra följande: Jag försöker att stå upp för vad jag finner vara viktigt även på andra vis. Jag arbetar ideellt och yrkesmässigt med naturvård. Jag har skrivit och hållit föreläsningar om sätt att leva och verka med mindre negativ åverkan på naturen – inklusive människan själv. Jag har ytterst medvetet försökt att ställa mig så mycket vid sidan av det kapitalistiska skitsamhället som det för mig varit möjligt. Något högdraget kanske man till och med kan säga att jag vigt mitt liv åt just detta.

Men vad göra när allt man tror på likafullt står i brand framför ens ögon och flertalet av de ledande politikerna och deras undersåtar med bedrägligt inställsamma leenden håller bensin (inhandlad till billigast möjliga pris, producerad med mesta möjliga skadeverkan) på elden? För egen del drabbas jag av panik, om och om igen. Jag hemfaller till att skrika, svära och förbanna, går ut till vedboden för att klyva ved och avreagera mig men märker allt oftare att jag är lika ohejdat upprörd när jag kommer in igen. Den omtalade nivån som jag egentligen vill befinna mig på synes mig merendels vara utom räckhåll.

Jag äger utöver *Across the great divide* också mängder med andra böcker som helt eller delvis tangerar samma ämne. För mig tjänar dessa böcker som både en stunds förströelse och inspiration, men kanske allra mest ändå som bevis på att det faktiskt finns *andra* sätt att vandra på vår jord, att det finns – och med all sannolikhet alltid har funnits – människor som ställer sig upp och säger att det är nog nu, vi vill inte vara med om denna destruktivitet. Människor som drömt stora drömmar, sedermera inte sällan spruckna och förlorade, men vilka under en kort period flammade till på utspridda platser i vårt vidsträckta universum: Drop City, New Buffalo, Taråberg, irrbloss i rymden som visat på den inneboende kraften i storslagna visioner, i tanken på att det kan bli bättre, vackrare, vildare, enklare, friare. För alla liv, människa som icke-människa. Det är den nivån jag söker efter, som jag vill se omkring mig, och jag är övertygad om att det endast är den nivån som kan generera existentiell jämvikt för vår planet.

På vägen dit kommer jag sannolikt även fortsättningsvis att stundom trampa snett och alltför högljutt yttra okvädingsord av primitiv och vulgär karaktär. Eller så snubblar jag slutligen över kanten och spränger hela klabbet i luften; i askan kanske det så småningom om spirar några exemplar av brandnäva. Det skulle vara en synnerligen vacker start på livets återuppståndelse.

Jens Unosson
2023-01-24